

De Romaanse onder de loep...

De onderwijsvisitatie : een onderzoek naar de kwaliteit van de opleiding Romaanse talen aan de K. U. Leuven

Ludo Melis

Kwaliteitsbewaking is in ... ; bedrijven en diensten streven kwaliteitslabels na en gebruiken de behaalde ISO en andere certificaten nadien als wervend argument. Ook in het onderwijs komt deze tendens steeds nadrukkelijker tot uiting. De tijd dat kwaliteit gegenereerd werd door de associatie met een traditie of een bepaald type inrichtende macht is voorbij. Strikte, vaak vergelijkende procedures komen in de plaats. Zo voorziet de Vlaamse gemeenschap dat alle universitaire opleidingen periodiek door een externe commissie worden doorgelicht in wat een onderwijsvisitatie heet.

Van februari tot april 2000 bracht een internationale commissie van hoogleraren in de Romaanse talen dus een bezoek aan de verschillende Vlaamse universiteiten, nadat ze de omstandige zelfstudies en de daarbijhorende documentatie had doorgenomen¹. De commissie bestond uit Prof. dr. P.W.M. de Meijer, voorzitter, voormalig rector en emeritus hoogleraar Italiaanse letterkunde aan de Universiteit van Amsterdam, Prof. dr. W. H. Haverkate, hoogleraar Spaanse taalkunde aan dezelfde universiteit, Dr. J.M.M. Houppermans, docent Franse letterkunde te Leiden, Prof. Dr. J.R. Klein, hoogleraar Franse taalkunde aan de UCL en Dr. R.E.V. Stuip, hoofddocent Oud-Franse letterkunde te Utrecht. Het bezoek aan Leuven vond plaats van 7 tot 9 februari 2000 en bestond uit een reeks zeer intensieve gesprekken met alle actoren : organisatie, staf, studenten en afgestudeerden. Na de bezoeken heeft de commissie gewerkt aan een verslag dat in november 2001 aan de voorzitter van de Vlir, de organisatie van Vlaamse universiteiten en aan de instellingen werd overgemaakt.

Deze bijdrage presenteert de krachtlijnen van dit verslag, of beter gezegd van het deel dat betrekking heeft op de Leuvense opleiding². Dit zal gedeeltelijk gebeuren aan de hand van uitgebreide citaten, weergegeven in 'italics', en gedeeltelijk via een synthese van de meer technische passages; sommige elementen komen meermaals in de tekst voor en werden in deze synthese doorgaans maar éénmaal opgenomen. Ook worden de reacties van de opleiding op de suggesties van de commissie, waar mogelijk, kort vermeld.

1. Onderwijsfilosofie en doelstellingen

De visitatiecommissie presenteert vooreerst de doelstellingen die de opleiding naar voor schuift in haar zelfstudie.

« Op de eerste plaats zal hij / zij [= de student(e)] een hoge taalcompetentie moeten verwerven, zowel receptief als productief, en dit voor twee talen. Op de tweede plaats zal hij/zij inzicht moeten verwerven in de taal als communicatie-instrument en als veranderende institutie in een bepaalde maatschappij. Op de derde plaats zal hij / zij een competentie moeten ontwikkelen in de omgang met literatuur, opgevat als tekst en als historisch bepaald maatschappelijk en cultureel fenomeen. Deze vorming moet daarenboven ingebed worden in een ruimere intellectuele context, via ondersteunende en verruimende componenten, zodat de student de verworven inzichten en kundes ook weet te situeren.

Het globale einddoel van de opleiding is de vorming van studenten die, dankzij een degelijke beheersing van de bestudeerde talen, in staat zijn om zelfstandig een taal- of letterkundige problematiek te onderkennen en te situeren, om die problematiek op een verantwoorde en adequate manier te

analyseren en om de verworven inzichten te verwoorden en over te brengen. Daartoe beoogt de opleiding de ontwikkeling van een doorgedreven analytisch vermogen gericht op de geëigende afbakening van elk probleem en op een sterk synthesevermogen dat het geïdentificeerde probleem terugplaatst in zijn specifiek kader. » (Zelfstudie p. 6-7)

De commentaar van de commissie luidt als volgt :

De visitatiecommissie is van oordeel dat de doelstellingen en eindtermen in de zelfstudie zeer helder en duidelijk, zij het nogal ambitieus, zijn geformuleerd. De specifieke profilering van de opleiding ten opzichte van andere, gelijkaardige, opleidingen in binnen- en buitenland zou nog kunnen worden verduidelijkt.

De doelstellingen die de opleiding zichzelf stelt, kunnen de in de gegeven omstandigheden en met de gegeven middelen in het algemeen voldoende worden bereikt, al kan men er net omwille van de ambitieuze formulering aan twijfelen of de gemiddelde student alle doelstellingen kan realiseren. Verder kunnen ze worden getypeerd als doelstellingen en eindtermen voor een universitaire opleiding, die duidelijk kunnen worden onderscheiden van de doelstellingen en eindtermen van een hogeschoolopleiding.

Tevens kan worden gesteld dat de doelstellingen en eindtermen beantwoorden aan de doelstellingen en eindtermen die door de commissie werden geformuleerd in haar referentiekader.³
(...)

De visitatiecommissie is tenslotte van mening dat de doelstellingen en eindtermen in het algemeen voldoende tot goed zijn geoperationaliseerd in het programma. De doelstellingen die gericht zijn op kritisch, zelfstandig werken zouden nog meer in het programma aan bod kunnen komen door meer werkcolleges en seminaries te organiseren. (Verslag : 29-30)

De opleiding werkt op dit ogenblik aan twee van de aandachtspunten die in dit verslag worden naar voor gebracht :

- in het kader van wat men de Bologna-verklaring noemt – de omvorming van alle hogeschool- en universiteitsopleidingen tot een Bachelor van drie jaar en een Master van één of twee jaar, met bruggen tussen de opleidingen –, wordt gewerkt aan de positie van de opleidingen tegenover de hogeschoolopleidingen vertaler-tolk, waarbij duidelijker de specificiteit van beide opleidingen en de mogelijke bruggen worden omschreven;
- bij de implementatie van het concept Begeleide Zelfstudie als model voor de ganse universiteit wordt gewerkt aan de werkvormen. Enkele concrete voorbeelden : de invoering van een seminarie Franse taalkunde en van een studentencolloquium in één van de colleges Franse letterkunde⁴, beide in de licentie, en de optie om de taalbeheersing Frans te herprogrammeren vanuit een taakgericht perspectief (het Discours-Parcoursproject⁵) dat nu in de kandidatuur wordt ingevoerd.

2. Het programma

Het verslag van de commissie gaat eerst in op de opbouw (§2.1.) en de inhoud (§2.2.) van het programma en daarna op de werk- en toetsingsvormen (§2.3. en §2.4.) en op de vaardigheden van studenten (§2.5.). In aparte afdelingen (§3 en §9) wordt ingegaan op de eindverhandeling en op de internationalisering. In deze synthese wijk ik af van de structuur en hergroepeer ik de materie in twee onderverdelingen : enerzijds de opbouw en de inhoud van het programma en anderzijds de didactische aanpak: werkvormen, toetsing, vaardigheden en internationalisering. De beschrijvende passages uit het verslag worden niet weergegeven; de lezer die zijn geheugen wil opfrissen of wil nagaan hoe het programma er nu uit ziet kan de bijdrage over het semesterexamensysteem die in de volgende *Romaneske* verschijnt erop na lezen, de infobrochures van studieadvies raadplegen of de site van de

Letterenfaculteit consulteren (via www.kuleuven.ac.be naar 'onderwijs / faculteit Letteren / programmaboek').

2.1 Opbouw en inhoud

De visitatiecommissie is van oordeel dat het programma voldoende evenwichtig is qua opbouw. Dit geldt zeker voor de kandidaturen, waar een strikt jaarsysteem wordt gehanteerd. In de licenties wordt het jaarsysteem enigszins doorbroken, doordat de studenten voor een gedeelte van de opleidingsonderdelen kunnen kiezen of zij ze in de eerste of de tweede licentie willen volgen. Dit brengt met zich mee dat er volop mogelijkheden zijn om van een goede sequentiële opbouw af te wijken.

Het programma vertoont een voldoende tot goede samenhang.

In dit verband wijst de commissie echter op enkele punten die voor optimalisatie vatbaar zijn :

- de minder duidelijke samenhang binnen de taalkunde
- het onevenwicht tussen het aanbod historische taalkunde en middeleeuwse (Franse) letterkunde
- de plaats van het Latijn.

In het programma zijn er volgens de commissie op zich wel voldoende zinvolle keuzemogelijkheden aanwezig, zeker in functie van de algemene ontwikkeling van de studenten, maar de keuzemogelijkheden die gericht zijn op andere beroepen dan het leraarschap zijn te beperkt. Het aanbod gaat weinig over de grenzen van de Romanistiek heen. Verder heeft de commissie vastgesteld dat de huidige keuzestructuur de studenten te veel mogelijkheden laat tot het ontwijken van uitdagingen. Het verdient dan ook aanbeveling zorgvuldig toe te zien op de opbouw van de individuele programma's.

De visitatiecommissie meent dat het programma van de opleiding Romaanse talen in zijn geheel genomen van goed niveau is en dat het inhoudelijk actueel is. (...)

De terugkoppeling van het wetenschappelijk onderzoek naar het onderwijs is goed. Dit wordt onder meer geïllustreerd door het feit dat er frequent gebruik wordt gemaakt van eigen recente publicaties. (Verslag : 30-32 passim)

De opmerkingen van de commissie hebben op een aantal punten geleid tot overleg, bijvoorbeeld om de onderlinge afstemming van de taalkunde colleges in de kandidatuur verder te optimaliseren, of tot maatregelen : zo is het leertraject, het programma dat de student samenstelt via opties en keuzes, in de licentie strakker geworden, waardoor een aantal vluchtwegen van, hoewel noodzakelijke maar als lastig ervaren onderdelen of materies worden afgesneden.

Op een aantal punten kan nog niet worden ingegaan, omdat ze samenhangen met de personeelsstructuur (middeleeuwse letterkunde) of met omvattendere evoluties : zo is de bepaling van de plaats van het Latijn gerelateerd aan de vraag of het concept Romaanse behouden blijft dan wel vervangen wordt door reeds vaak aangekondigde, maar nooit gerealiseerde, "nieuwe" taalcombinaties met naast bijvoorbeeld Frans – Italiaans ook Engels – Spaans.

Ook de nakende invoering van een nieuwe structuur, met een Bachelor in drie jaar en daarna een Master, maakt dat problemen zoals de relatie met het beroepsveld in een nieuw perspectief komen te staan. Daarenboven werd de synergie tussen de basisopleiding Taal- en Letterkunde en de meer beroepsgerichte VAO's, zoals "Taal en Bedrijf" en "Taal en Cultuur", niet door de commissie in beschouwing genomen.

De commissie besteedt in haar verslag vrij veel aandacht aan de 'praktische taalbeheersing' zowel in de kandidatuur als in de licentie en formuleert een genuanceerd oordeel :

Het taalonderwijs in de eerste cyclus is van voldoende niveau, al zijn de studenten vragende partij voor meer aandacht voor de mondelinge taalbeheersing. Hieraan zou wellicht onder meer tegemoet kunnen worden gekomen door de verstrengeling tussen taalkunde en taalverwerving niet als een evidente noodzaak te beschouwen, en door de woordenschat contextueel bij te brengen. De commissie heeft wel vastgesteld dat er de laatste jaren waardevolle initiatieven zijn genomen om tegemoet te komen aan de vraag van de studenten naar meer aandacht voor de praktische taalbeheersing, zoals bijvoorbeeld het invoeren van een taalstage. (...) In de tweede cyclus is er echter een kloof tussen de verwachtingen van de studenten en de effectief gerealiseerde mondelinge taalvaardigheid. Meer bepaald hebben de studenten het gevoel dat de taalbeheersing in de licenties niet op peil wordt gehouden. Recent lijkt de situatie echter verbeterd, en het niveau dat de studenten aan het eind van de studies bereiken is goed te noemen. (Verslag : 32)

De bekommernis van de commissie aangaande de taalbeheersing wordt zeer expliciet gedeeld door de POC en door de staf. Hiervan getuigen de vele vergaderingen die aan dit thema werden gewijd, maar ook een aantal concrete initiatieven, naast de stage, die de waarderende aandacht van de commissie heeft getrokken (Verslag : 40).

- Op de eerste plaats moeten de verschillende onderwijsgerichte projecten (OOI-projecten; zie ook noot 5) worden vermeld : Alfagram voor Franse grammatica, Discours-Parcours voor de globale aanpak van de taalbeheersing Frans, Electravoc en Italvoc voor de verwerving van Spaanse respectievelijk Italiaanse woordenschat via Informatie- en Communicatietechnologieën.
- Op de tweede plaats moet een recente programmawijziging worden vermeld : de scheiding in de eerste twee jaar van de taalbeheersing en de taalkunde Frans. Vanaf 2001-2002 wordt er namelijk zowel in de eerste als in de tweede kandidatuur een college Frans: taalbeheersing aangeboden, van respectievelijk 10 en 7 studiepunten, naast telkens twee colleges taalkunde – Franse taalkunde: fonetica (4pt.) en grammatica (4pt) in het eerste jaar en Franse taalkunde: syntaxis (5pt) en historische grammatica (5pt) in het tweede jaar.
- Ook de hogervermelde taalgerichte aanpak van de taalbeheersing is in dit kader pertinent.

Toch meent ook de opleiding dat er permanent aandacht moet besteed worden aan de spanning tussen de hoge verwachtingen van de studenten, het aanbod binnen de opleiding en het bereikte niveau, dat ook naar het oordeel van de commissie goed is. Meer zelfwerkzaamheid in alle opleidingsonderdelen en dus meer actieve tussenkomsten van de studenten kunnen hier een interessante piste vormen, maar ook een beter overleg aangaande verwachtingen van studenten, mogelijkheden en inzet van staf en studenten, en beperkingen van het taalleren in een institutionele context.

2.2 Het didactische gebeuren

Het verslag van de commissie geeft enerzijds een appreciatie van de huidige praktijk en anderzijds een reflectie over de relatie met de doelstellingen.

Wat de huidige praktijk aangaat schrijft de commissie het volgende :

De gekozen onderwijsvormen en -middelen worden doorgaans voldoende tot goed gebruikt. Wel wordt het talenpracticum nog te weinig benut.

De examens zijn volgens de commissie in het algemeen van goed niveau. Zij lijken doorgaans voldoende gericht op het toetsen van inzicht.

De examenvormen zijn in het algemeen in overeenstemming met de inhoud en de doelstellingen van de opleidingsonderdelen, al acht de commissie een beter evenwicht tussen de verschillende examenvormen – mondeling versus schriftelijk, maar ook het presenteren van zelfstandig uitgevoerde opdrachten – wenselijk.

De wijze van beoordeling van de individuele examens lijkt goed, maar voor de totaalbeoordeling op

het einde van het academiejaar acht de commissie de deliberatiecriteria, en met name de compensatieregeling, te soepel.

Tenslotte meent de commissie dat ook de organisatie van de examens voldoende adequaat verloopt. Wel zou de opleiding de overgang naar een semestersysteem waar mogelijk in overweging moeten nemen.

De visitatiecommissie is van mening dat het programma van de opleiding Romaanse talen in het algemeen voldoende mogelijkheden biedt om het probleemoplossend vermogen van de studenten te ontwikkelen, het onafhankelijk en kritisch denken aan te scherpen en het zelfstandig leren en werken te bevorderen. (Verslag : 32-34)

Aansluitend kunnen de opmerkingen van de commissie over de eindverhandeling worden behandeld (Verslag : 34). Globaal wijst de commissie op het goede niveau van de verhandelingen, en oordeelt ze ook positief over het taalniveau; wel wijst ze op de vaak beschrijvende aard van de verhandeling en op de noodzaak de afspraken rond de begeleiding duidelijker te formaliseren.

Wat de internationalisering betreft is de commissie positief over de Erasmus-Socrates uitwisselingen en analoge initiatieven. (Verslag : 40)

De commissie heeft meer kritische bedenkingen over de relatie tussen de didactische aanpak en de doelstellingen :

De onderwijsvormen en -middelen zijn volgens de commissie niet steeds voldoende adequaat gegeven de onderwijsdoelstellingen. De commissie meent dat, ondanks de mengvormen die voor een aantal opleidingsonderdelen zijn ingevoerd, nog teveel gebruik wordt gemaakt van hoorcolleges. (...) De recente evolutie naar begeleide zelfstudie en meer actieve participatie door de studenten kan door de commissie enkel maar worden aangemoedigd. (Verslag : 32)

Op twee vlakken heeft de POC reeds gepoogd de aanbevelingen van de commissie te volgen. Wat de werkvormen betreft wordt versneld werk gemaakt van de invoering van meer actieve werkvormen (zie hoger). Wat de verhandeling betreft is afgesproken dat de studenten na de eerste licentie een beoordeeld voortgangsrapport zullen voorleggen.

De invoering van de semesterexamens door de KULeuven komt eveneens tegemoet aan één van de aanbevelingen van de visitatiecommissie; aan deze ingrijpende wijziging zal een apart artikel worden gewijd in een volgend nummer van Romaneske.

De wijziging van de deliberatieregels tenslotte is, begrijpelijk, een delicate materie : een verstrakking moet aanvaardbaar zijn voor de studenten en de regels worden voor de ganse faculteit vastgelegd... Ook hier evolueert het universitaire landschap snel; de invoering van een creditsysteem zal leiden tot andere regels en andere gebruiken.

3. Studenten, slaagcijfers en studeerbaarheid

Het verslag (§4) geeft een aantal cijfergegevens over de evolutie van de studentenpopulatie, de slaagcijfers en de gemiddelde studieduur. De belangrijkste conclusies worden hieronder weergegeven.

Qua voorkennis is de studentenpopulatie zeer heterogeen. De initiatieven die de opleiding neemt om dit niveau meer gelijk te schakelen, zoals bijvoorbeeld de inleidende cursus Frans in september en het aanbieden van zelfstudiepakketten, worden door de commissie waardevol geacht.

De slaagcijfers in de eerste kandidatuur zijn volgens de visitatiecommissie, rekening houdende met de vrije toegang tot het hoger onderwijs, sinds het academiejaar '90-'91 voldoende tot goed. De slaagcijfers in het vervolg van de opleiding zijn zeer goed.

De gemiddelde studieduur is volgens de commissie goed. (Verslag : 35-37)

Wat de studeerbaarheid aangaat (§5), gaat de commissie eerst in op de studietijd :

De overeenstemming tussen de begrote en de reële studietijd is volgens de commissie voldoende tot goed. De verdeling van de studietijd over de verschillende studiejaar is echter niet voldoende evenwichtig. Met name is de tweede kandidatuur veel zwaarder dan de eerste, en is de eerste licentie relatief licht ten opzichte van de tweede kandidatuur en de tweede licentie. In de tweede licentie is vooral de combinatie met de academische initiële lerarenopleiding, die door een relatief groot gedeelte van de studenten wordt gevolgd bovenop de opleiding Romaanse talen, zwaar. Deze combinatie blokkeert voor een stuk het ontwikkelen van nieuwe initiatieven binnen de opleiding Romaanse talen.

De verhouding tussen het aantal contacturen en het aantal uren vereist voor zelfstudie, is volgens de commissie goed. (Verslag : 37-38)

Het probleem van de zwaarte van de tweede kandidatuur is de opleiding voldoende bekend, maar het is moeilijk oplosbaar binnen de huidige structuur die uitgaat van een gemeenschappelijke basis in de kandidatuur en een grote differentiatie in de licentie. De oplossing kan immers maar komen via een verschuiving van bepaalde onderdelen naar de, effectief lichtere, eerste licentie; de eerste kandidatuur verzwaren is, naar het oordeel van staf en studenten, geen goede oplossing. De invoering van een Bachelor als basisvorming die drie jaar in beslag neemt zal toelaten dit probleem op te lossen.

In haar bevindingen wijst de commissie nadrukkelijk op de druk die de ALO legt op de studeerbaarheid; dit is een reëel probleem dat samenhangt enerzijds met het grotere gewicht van de stage en de andere praktijkgerichte aspecten van de ALO en anderzijds met de ambigue houding van de overheid : zij wil de lerarenopleiding wel versterken maar onthoudt tevens de universiteit de middelen om dit op een ernstige manier te doen en verplicht aldus de opleidingen tot kunst- en vliegwerk. Toch staan deze bemerkingen van de commissie wat haaks op andere passages waarin gepleit wordt voor een grotere beroepsgerichtheid van de opleiding, onder andere in de passage over de afgestudeerden (§7). De commissie stelt vast dat de contacten met de afgestudeerden goed zijn, maar dat hun inbreng o.m. voor de beroepsgerichtheid buiten het onderwijs groter zou kunnen zijn.

In een tweede punt van §5 behandelt het verslag de studievoorlichting, die ze goed acht, en de studiebegeleiding, waarbij de begeleiding door het monitoraat in de eerste kandidatuur zeer goed wordt bevonden.

4. De staf

Het oordeel van de commissie over de bestaffing is kort, maar duidelijk :

De commissie meent dat de omvang van het ZAP-bestand [= professoren] niet voldoet. (...) De onderwijsbelasting van de ZAP-leden is omwille van de onderbezetting zeer zwaar. Dit bemoeilijkt het invoeren van een aantal gewenste didactische initiatieven, zoals bijvoorbeeld begeleide zelfstudie en seminars. (...) De onderwijsinspanningen van de staf, zowel van de ZAP-leden als van de AAP-leden, worden door de commissie zeer goed geacht.

De POC is uiteraard vragende partij om de staf-studentenratio te verbeteren. Helaas heeft de faculteit hiervoor weinig middelen⁶ en is de verdeelsleutel binnen de universiteit niet gunstig voor de opleidingen in de taal- en letterkunde . Hierbij dan ook een oproep aan de Romanisten in het veld om ons te steunen in de pogingen deze situatie in gunstige zin te wijzigen.

5. De interne kwaliteitszorg

De commissie beschrijft in §10 de procedures van interne kwaliteitszorg en stelt vast dat deze goed functioneren en dat de POC en de evaluatieorganen goed werk leveren, maar dat de veranderingsbereidheid in het veld groter zou mogen zijn. Afsluitend schrijft de commissie het volgende.

Tenslotte heeft de commissie vastgesteld dat er binnen de opleiding zeker sprake is van integrale kwaliteitszorg. Door de koppeling tussen de resultaten van de onderwijsbeoordelingen, de opvolging ervan en het personeelsbeleid, is de kwaliteitscirkel gesloten. (Verslag : 41).

6. Tot slot

Hoewel slopend is een visitatie een boeiende aangelegenheid, waarbij een geïnformeerde gesprekspartner in dialoog treedt met de ganse opleiding. De bevindingen van de commissie zijn dan ook voor de opleiding een interessante bron voor de volgende jaren.

Het is nu aan alle Romanisten – staf, studenten, afgestudeerden – om samen te reflecteren over de te volgen weg, over de maatregelen die kunnen of moeten genomen worden.

Daarom ook deze oproep : reageer.

ofwel via Romaneske
ofwel rechtstreeks naar
ludo.melis@arts.kuleuven.ac.be,
koen.geldof@arts.kuleuven.ac.be,
info.romaanse@arts.kuleuven.ac.be

Doe dit niet alleen door schouderklopjes of mokerslagen uit te delen, maar ook en vooral door suggesties te formuleren of voorstellen te doen. Zij kunnen ons verder helpen en ervoor zorgen dat jullie opleiding en diploma steeds beter wordt.

1 W. Van Hoecke, L. Melis, K. Geldof *Zelfstudierapport ten behoeve van de onderwijsbeoordeling Taal- en Letterkunde: Romaanse Talen*, Leuven, 1999, 71 + 319 p. Een korte presentatie van de evaluatie waaruit deze zelfstudie is ontstaan vindt men in Romaneske 24: 1, 1999, p. 3-14.

2 Vlaamse Interuniversitaire Raad, *De onderwijsbeoordeling Romaanse Talen. Een onderzoek naar de kwaliteit van de opleidingen Romaanse talen aan de Vlaamse universiteiten*, Brussel, november 2000, 92 p. Dit verslag omvat een algemeen deel, dat eerst de samenstelling en de werkwijze van de commissie beschrijft en vervolgens een vergelijkende benadering van de verschillende opleidingen geeft, zonder evenwel over te gaan tot een hiërarchische ordening of de toekenning van waarderingscijfers, en een reeks opleidingsrapporten per bezochte universiteit. Het gedeelte dat betrekking heeft op de KULeuven (opleidingen te Leuven en te Kortrijk) is te lezen p. 29 tot 41.

3 Op p. 13 van het Verslag omschrijft de commissie haar verwachtingen t.a.v. de opleidingen als volgt :
- *brede kennis van en inzicht in het vakgebied bieden, met inbegrip van een grondige kennis van de onderwezen talen en culturen, en de daarbij horende filologische vaardigheden;*
- *de nadruk leggen op de waarde van een wetenschappelijke benadering, van inzicht in theorie en methodologie, en van een optiek van relativiteit van interpretaties;*
- *een kader bieden waarbinnen de student probleemgericht leert omgaan met de theorie en de verworven kennis, en het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier leert toe te passen, ook op bronnen in de onderwezen talen;*
- *een evenwicht bieden tussen breedte en diepte van kennis, waarbij ook de meer op de praktijk gerichte afstudeervarianten voldoende wetenschappelijke elementen dienen te bezitten.*

4 Het college wordt afgesloten met een colloquium waarin alle studenten, alleen of in een kleine groep, een lezing houden in verband met het thema van het vak.

5 Discours-Parcours is een onderwijskundig project – een zogenaamd OOI-project – dat een leeromgeving voor taalbeheersing Frans uitwerkt dat alle activiteiten van de eerste kandidatuur tot de tweede licentie omvat; het is opgebouwd rond stellen en spreken en bouwt hierrond een steunomgeving : lexicon, grammatica, fonetiek, ...; hierin worden alle bestaande colleges en hulpmiddelen op elkaar betrokken.

[6](#) Het probleem van het gebrek aan middelen komt ook naar voor in de korte passage gewijd aan de materiële omkadering (§6); de commissie stelt vast dat de infrastructuur behoorlijk is, maar dat het budget van de bibliotheek ontoereikend is.